

Minden kedves olvasónknak
a 2010. év igéjével (Jn 14,1)
kívánunk áldott új esztendőt!

SEMPER REFORMANDA

„Csodajélet sem kívánok tőle, hogy kísértsem őt. Egészen ráhagyom, hogy meddig akar késni, és nem szabok eléje se célt, se időt, se eszközt, se módot, hanem mindezt önkéntes, igazi hittel akarátára bízom.”

► Luther Márton: Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

Újabb úton ► 2. oldal

A csekk ► 3. oldal

Negyvenéves a Kaláka együttes ► 5. oldal

Interjú Vinczellér Imre festőművésszel ► 9. oldal

Gyülekezetépítés civil részvétellel ► 13. oldal

Egy év alatt a Bibliát ► 15. oldal

FOTO: SRAMO ANDRÁJ

A 2010. ÉV IGÉJE: JN 14,1

Jézus mondja: „Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben, és higgyetek énbennem!”

Válságoktól sújtott, nyugtalan világban élünk. Hiába is tagadjuk: mi tettük ilyené. Mi, emberek. Mert Isten nem ilyen világot teremtett. És nem ilyen fejlődés programját írta a teremtésbe. A programot az ember írta át: ezért vett nyugtalanító irányt a fejlődés. Nem most, hanem nagyon régen, még a történelem előtti időkben. Azóta sokan álltak már oda az emberiség hajójának kormányruájához, hogy az irányt korigálják. De minden kísérlet kudarcot vallott. És minél nagyobb elhivatottságot látják a megoldást, ami nem kis veszélyt rejt magában. A felelősen gondolkodók azonban belátják, és ki is mondják: a válságból való kilábaláshoz merőben új megoldásokra lenne szükség. De ilyenre ma senki sem tud előállni. És ez általános nyugtalanságot kelt. Azokban az országokban is, amelyek gazdaságát súlyosan érinti a mostani válság, és azokban is, amelyeknek vannak még tartalékaik. Ma mindenki érzi: az emberiségnek globális méretű irányváltásra van szüksége.

A szükséges új irányt a 2010. év igéjének választott jézusi mondat sem mutatja meg. Ezt akár úgy is lehet értékelni, hogy Isten e világban élő népe is tanácstalan. Nemcsak azt nem tudja, hogy mit hoz a jövő, de irányt sem tud mutatni az emberiségnek. Mintha igazolná azt a kritikát, hogy történetének első századaiban olyan volt az egyház, mint az emberiség előtt álló sötét utat fényszórójával megvilágító autó. Mára olyan lett, mint a felfénylő stoplámpájával a mögötte jövőket óvatos haladásra intő jármű. Mintha az egyház manapság csak arról tudna beszélni, hogy mi nem helyes, merre nem lenne szabad menni, mi az, ami káros, amit el kellene hagyni, és legfőképpen hogy miért rossz minden irány, amelyet mások mutatnak. Csoda-e, ha a cinizmus vádja éri az egyházat, amiért ebben a helyzetben csak ennyit tud mondani: „Ne nyugtalankodjék a ti szívetek...”?

Ha valóban az lenne az egyház küldetése, hogy a szükséges korrekció irányát megjelölje, akkor a vád jogoságán érdemes lenne elgondolkodnunk. De az egyház küldetése nem ez. Az egyháznak arról kell tanúskodnia, hogy Isten soha nem annak korigálásán munkálkodik, ami elromlott. Isten mindig újat teremt. Ezért Isten igéjétől sem várhatjuk, hogy a megromlott teremtés korrekciójának irányát jelölje ki.

Az egyház feladata, hogy arról az új teremtésről tanúskodjék, amely az örök Ige megtestesülésével vette kezdetét. Az új ég és új föld – „*ahol igazság lakik*” (2Pt 3,13) – már valóság, de ma még el van rejtve a régi teremtés fátyla mögött. Amíg a fátyol le nem hullik, a Krisztusban hívők test szerint a régi teremtés részesei; hitük által, Lélek szerint azonban már az új világban élnek.

A régi világ végső összeomlásának tevéleges siettetése éppúgy nem feladatuk, mint ahogy az egyre mélyebb válságba jutó régi korrekciójára vonatkozó „világmegváltó” ötletek kidolgozása sem. Tudniuk kell, hogy az ereszteikben egyre inkább recsegő-ropogó régi teremtés összeomlása elkerülhetetlen. Feladatuk nem ennek megakadályozása vagy késleltetése, hanem az embermentés, méghozzá kétféle értelemben. Mindekelőtt az új teremtésről való tanúskodással, hogy minél többet hitre jussanak, és velük együtt az új teremtés részeseivé és örököséivé váljanak. De úgy is, hogy minden rendelkezésükre álló eszközzel enyhítsék azok szenvedéseit – egyre többen lesznek –, akiket a régi világ omladozó falaiból kihulló téglák maguk alá temetnek.

A 2010. esztendőbe lépve a hívő keresztyének a költővel együtt mondhatják: „...ez a mi munkánk; és nem is kevés.” Mivel sokan vannak, és fel-

tehetően egyre többen lesznek, akik a mostani világrend folyamatban lévő összeomlásának esnek áldozatául, az embermentő samaritánusok munkája egyre inkább emberfelettié és kilátástalannak tűnik. Ez azt is jelenti, hogy egyre nagyobb és egyre szilárdabb hitet is igényel. A 2010. esztendő igéje éppen ezért tűnik a Szentlélektől ihletett választásnak: hiszen azokat a hívőket vigasztalja, biztatja és bátorítja, akik nemcsak felismerték küldetésüket, de teljesítésére is elszánták magukat.

Az igazság rendje az új világ rendje. Ebben a világban a Krisztusban hívők feladata nem az igazság megromlott rendjének helyreállítása, hanem az irgalom *Hegy beszédben* kijelölt rendje szerint való élet. A 2010. esztendő igéje ehhez ígéri meg mindannyiunknak a mennyei Atya és a minden elkövetkező nyomorúság fölött diadalt aratott Krisztus támogatását. Bármit tartogat is számunkra és a világ számára a 2010. esztendő, senki sem veheti el tőlünk azt a boldogságot, amelyet Jézus a *Hegy beszédben* az irgalmasság cselekvőinek ítél.

■ VÉGHELYI ANTAL

A szerző teológus, az *Evangelikus Élet* A vasárnap igéje rovatának vezetője

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mindenható Istenünk, aki megígérted, hogy velünk maradsz az idők végezetéig, kérünk, hallgass meg könyörgésünket az új esztendő küszöbén.

[Lektor:] Áldunk téged, hogy nevedben indulhatunk. Kérünk, áraszd ki reánk Lelkedet, hogy igéd tanítása szerint éljünk. Vezess minket, hogy engedelmes és hűséges tanítványaid legyünk. Adj nekünk hálás szívet, hogy ne feledkezzünk meg jótéteményeidről, melyekkel napról napra körülölelsz bennünket. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk gyülekezetünkért. Növeld hitünket! Erősítsd igéd és a szentségek által közösségünket. Terveink és álmaink vannak a jövőről. Tudjuk azonban, hogy nélkül minden tervünk szertefoszlik. Kérünk, áldd meg azokat az elképzeléseinket, amelyek neked tetszőek és akaratoddal egyezők. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk békeségért. Családban, egyházban, szerte a világban. Fékezd meg a pusztító, romboló, gyilkos indulatokat. Irgalmaddal vedd körül mindazokat, akik kiszolgáltatottjai az emberi rosszakaratnak és gyűlöletnek. Ébressz mindnyájunk szívében – a magunk helyén – felelősséget a kicsinyek és a megalázottak iránt. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk mindazokért, akik hiánnyal indulnak az új esztendőbe – szereteteik hiányával. Vedd körül őket vigasztaló jóságoddal, hogy reménységgel merjenek előretekinteni. Óvd meg őket s mindannyiunkat a kétségbeeséstől, hogy tudjunk teljes szívvel bízni abban, hogy életünk el van rejtve a te örök-ké tartó szeretetedben. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk hazánkért, népünkért, vezetőinkért. Minden napjaink tele vannak bizonytalansággal, bizalmatlansággal s a jövőtől való félelemmel. Legyen áldásod mindazok munkáján, akik azon fáradoznak, hogy tisztességes munkával békeségben és nyugalomban élhessünk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkész:] Mennyei Atyánk, te ura vagy az időnek, te vagy a kezdet és a vég, kérünk, hallgass meg könyörgésünket. Óvj meg minket az új esztendőben. Te ismered bennünket, tudod, mire van szükségünk. Tarts minket az előttünk álló úton hitben, szeretetben és reménységben. Ámen.

Hozzájuthatnak az egyházak az szja-adatokhoz

Hozzájuthatnak az egyházak azokhoz az adatokhoz, amelyek a részükre felajánlott személyi jövedelemadó (szja) vonatkozásban – foglalt állást *Jóri András* adatvédelmi biztos a Magyar Távirati Irodához december közepén eljuttatott közleményében.

Az ombudsman szerint közérdekű adatnak minősül, ezért nyilvános az egyes egyházak részére adójuk egy százalékáról rendelkezőknek a száma, amely adat az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH) kezelésében van. Így akár megyei bontásban, felekezetek szerint, a rendelkezésre jogosultak létszámával együtt is megtekinthetők ezek az adatok – írta. Rámutatott, hogy a megyei bontás szerinti adatszolgáltatás nem ütközik adatvédelmi akadályokba. Az adatvédelmi törvény szerint „közérdekű adat az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjtésményes jellegétől”.

Mivel a kért adatok nem hozhatók összefüggésbe meghatározott természetes személlyel, ezért az adatvédelmi aggályok alaptalanok, sőt azok közérdekű adatnak minősülnek, vagyis az APEH köteles azokról az igénylőt tájékoztatni – fejtette ki Jóri András.

Emlékeztetett továbbá arra: a református zsinat lelkészi elnöke levélben fordult az adatvédelmi biztoshoz, és az iránt érdeklődött, van-e lehetőség arra, hogy a Magyarországi Református Egyház (MRE) mint kedvezményezett részére történő szja-felajánlások adatait a régiókénti bontáson túl megyei bontásban, felekezet szerint is megismerjék.

Az APEH honlapján csupán az összes egyházra vonatkoztatott régiókénti, esetleg megyei bontású adatok szerepelnek, amelyek felekezetek szerint nem különíthetők el. Az MRE viszont az egyes megyékben lévő potenciális rendelkezők létszámát is szeretne volna megtudni – állapította meg az adatvédelmi biztos.

▶ MTI

Karácsonyi koncert az orosz-lányi evangélikus templomban

Az orosz-lányi evangélikus gyülekezet ének- és zenekara december 12-én tartotta szokásos karácsonyi hangversenyét. A zsúfolásig megtelt templomban a koncert a kicsinyek szolgálatával kezdődött. A tizenhárom csilingelő hang karácsony örömhíréről énekelt. Ezután *Händel Messias* című oratóriumának karácsonyi része csendült fel *Milán Zoltánné* kar-nagy vezényletével.

„Bizakodj, én népem, szólj az Úr” – hangzott a biztatás *Basky István* tenorszólista előadásában. Az északi jövendölések beteljesedéséről, az isteni gyermek születéséről, a népet megtisztító erős és hatalmas Úrról a kórus zengett. A basszuszólistát *Korpás Ferenc*, a sopránzólistát pedig *Edelényi-Szabó Zsuzsa* énekelte. „Menj, hirdesd a népnek a jó hírt: Jó az Úr” – hangzott *Bardócz Erzsébet* altszólista előadásában.

A szelíd Jézusról szóló *Szeverényi János* országos missziós lelkész igei szolgálata: „A szelídek öröklék a földet. Bár azt látjuk magunk körül, hogy az erőszakosok jutnak előre, de

erőszakos, más elől a levegőt elszívó embert *soha* nem láttam boldognak. A Pilátus előtt álló szelíd, de ha-

ai Intézet 718-as szobájának beteget *Sztruhár András* kórustag kihangsúlyozott mobiltelefonján hallhatták a

FOTÓ: MILÁN ZOLTÁN

tározott Jézus viszont megnyerte a földet” – hangzott a biztatás.

Az igei szolgálat után az ének- és zenekar az *Amen* és a *Halleluja* tétellel zárta a hangversenyt. Az utolsó, *Halleluja* tétel túlzengett a templom falain. A budapesti Gottsegen György Országos Kardiológiai

Intézet 718-as szobájának beteget *Sztruhár András* kórustag kihangsúlyozott mobiltelefonján hallhatták a

Intézet 718-as szobájának beteget *Sztruhár András* kórustag kihangsúlyozott mobiltelefonján hallhatták a

■ DR. SASSI ENDRÉNÉ

Évről évre együtt – Mevisz-karácsony

Újra a Lágymányosi Ökumenikus Központ adott helyet december 12-én a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz) Bárka szakcsoportja adventi összejövetelének. Szükség is volt a tágas (és akadálymentes) terekre, hiszen – mint ahogyan az elmúlt években – most is

közel százan vettek részt az egész napos rendezvényen. A Mevisz Bárka táborosai: mozgássérült, vak és őket segítő fiatalok együtt.

A nyitóáhitatot *Bácskai Károly* evangélikus teológiai tanár tartotta. Dél előtt kézműves-foglalkozás, délután pedig csoportos vetélkedő színesítette az együttlétet. A záró úrvacsorai istentiszteleten *Pethő-Udvardi Andrea* és *Pethő Attila* szolgált. A nyitó- és a záróalkalmat is *Steffek Adél* népdaléneklése tette igazán különlegessé. A rendezvény sikere érdekében rengetegen sürgölődtek a konyhában, sokan segítettek az utazásban, és mindenki a maga kedvességével, figyelmességével és szeretetével tette teljessé a 2009-es Mevisz-karácsonyt.

■ – BENCEORSI-

FOTÓ: GADÓ BENEDEK

Százötven éves az Erdélyi Múzeum Egyesület

▶ A kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet díszterme adott otthont november 20-án az Erdélyi Múzeum Egyesület (EME) ünnepi rendezvényének, amelyet alapításának százötvenedik évfordulója alkalmából rendeztek. *Egyed Ákosnak*, az EME elnökének megnyitóját *Pálkás József*, a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) elnöke, valamint a Román Akadémia képviselője mondott üdvözlőbeszédet. Az egyesület-történeti előadások után átadták a jubileumi emlékérmeket és a Pro Scientia Hungarica érmeiket. Ez utóbbiakat *Benkő Samu* egykori és *Egyed Ákos* jelenlegi elnök vehette át *Pálkás Józseftől*. Délután megkoszorúzták *Mikó Imre* szobrát és az akadémikusok emléktábláját, majd további előadásokkal folytatódott a nap.

Az Erdélyi Múzeum Egyesületnek sajátos, tanulságos a története: nem állami intézményként jött létre, mint Európa nagy tudományos intézményei, az akadémia, egyetem, nemzeti mú-

zeumok, hanem társadalmi összefogás által, ahogy ma szokás mondani, civil szervezethez.

A 19. századi erdélyi magyar társadalom szükségét érezte egy saját tudományos intézmény megalapításának és fenntartásának. Ahogyan az alapító, gróf Mikó Imre, Erdély Széchenyije elképzelte: a tudományt kell szolgálni Erdély történeti örökségének mentése és ápolása által, annak tudománytörténetét gazdagítva. Ezért alapította meg 1859-ben az Erdélyi Múzeum Egyesületet. Megjelölte az utat is, amely szerint egy tudományos és műkincseivel arányban álló s a kor szükségleteinek megfelelő múzeumot kell létrehozni, a begyűjtött és gyűjtendő tudományos anyagot rendezni, feldolgozni és megismertetni.

Az EME működésében hiú maradt az alapítók elgondolásaihoz: nagy értékű történeti emléktárat, természettudományi tárgyat gyűjtött össze s mentett meg a jövő számára, miközben magas szintű tudományos munkát is végzett. Rendre megalakultak a szakosztályok, és tudományágak szerint elkülönülő gyűjteményekbe kerültek a muzeális értékek.

A muzeális gyűjtőmunka és a tudományos

tevékenység látványos terebélyesedése nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy az akkori Magyarország második tudományegyetemének otthonául a kormányzat Kolozsvárt jelölje ki. Az 1872-ben alapított kolozsvári tudományegyetem egyrészt tudós professzorokat válogathatott a kutatásban jártas egyesületi tagok közül, másrészt az EME könyvtárát és gyűjteményeit a tanszékek is használhatták. Azonban az egyesület fejlődését mintegy kilenc évtizedes fennállása után a kommunista hatalom 1949-ben erőszakkal megtörte, a szervezet működését betiltotta, vagyonától megfosztotta.

Amikor 1989 után lehetőség nyílt rá, az EME is gyorsan újjáalakult, számos más társával együtt. Az újrakezdőknek nem volt könnyű dolguk, a semmiből kellett elindulniuk, s hogy mégis sikerült újraindítani Erdélyben is a magyar tudományos életnek ezt a régi műhelyét, abban kiemelkedő szerepe volt az elnöki tisztelet elsőként betöltő *Jakó Zsigmondnak*, majd az őt követő *Benkő Samunak*.

Az újjáalakulás után a hagyományos négy szakosztály (bölcsezet-, nyelv- és történettudományi; természettudományi és matemati-

kai; orvostudományi; jog-, közgazdaság- és társadalomtudományi) mellett már a tagtoborzás kezdeti szakaszában elkezdődött a műszaki tudományi szakosztály megszervezése is.

Az EME keretei között egykor dolgozó tudós személyiségek életműve, az egyesületi kiadványok, köztük a szakosztályok közleményeinek tekintélyes sorozatai bel- és külföldön olyan elismerést és rangot vívtak ki, hogy azt az egykori diktatúra sem tudta az emlékezetből kitörölni. Magától értetődő kötelességük lett a túlélőknek, hogy a kamatoztatható szellemi tőkét ne hagyják veszendőbe menni, és az egyesület nevének és tisztességes hagyományainak a vállalásával folytassák a munkát.

Ma az Erdélyi Múzeum Egyesület integráló keretintézményként működik, saját kutatócsoportjai vannak, és szolgáltató jellegű könyvtárakat tart fent. Tagsága rendes, alapító és tiszteletbeli tagokból tevődik össze, ám az egyesület munkáját pártolóként bárki támogathatja. Az EME igyekszik a bel- és külföldi intézetekkel, intézményekkel együttműködni, így országos evangélikus intézményeinkkel is.

■ VERES EMESÉ-GYÖNGYVÉR

DE JÓ EVANGÉLIKUSNAK LENNI!

Meglepetéskoncert köszöntötte a 40 éves Kaláka együttest

A Millenáris Teátrumban vehették át a Prónay-díjat

► **Vannak pillanatok, amikor az ember büszkén megállhat, kihúzhatja magát, csillogó szemmel körbenézhet, és legszívesebben mindenkinek elharsogná: „Igen, én is evangélikus vagyok!” Ilyen pillanat jött el a Millenáris Teátrumban december 27-én este, amikor egyházunk világi és egyházi vezetői átnyújtották a negyvenéves Kaláka együttesnek a Prónay Sándor-díjat. Azokban a megható percekben az óriási csarnok templomává válhatott, a tömött sorokban figyelő és tapsoló színes közönség pedig gyülekezett. Így hallgathattuk együtt Prőhle Gergely szavait az Úristen által alaposan „felhasználta” Kalákáról: amikor ők zenélnek, „láthatóvá válik a mosoly, célba ér az örömhír, s mindnyájan mint élő kövek épülhetünk egy házzá”.**

Magára a születésnap koncertre nagy titokban készültek a szervezők, és az ünnepelt együttes talán valóban végig úgy tudta, hogy egy jótékonysági koncerten fognak ők ma-

neszámaikat fogják előadni – saját stílusukban persze.

A négy „nagy öreg” csodálkozva és meghatódva ült a dísztribünön, és hallgatta végig saját jól ismert dallamaikat a legkülönbözőbb előadásmódban és hangszerelésben: volt ott techno, dob, cimbalom, szaxofon, nagyhangzás dobszerkóval és kishangzás gyerekhanggal (ez utóbbi saját gyerekeik és unokáik előadásában).

Ebbe az ünneplős hangulatba nagyszerűen illett bele az egyházunk által világiaknak alapított, évente egyszer odaítélhető Prónay Sándor-díj átadása. Hogyan jött az ötlet, hogy éppen itt, egy „világi” alkalmon lepjék meg az együttest? *Zászkaliczky Zsuzsanna*, a díj zsűrijének titkára válaszol:

– Gryllusék már tudták, hogy ők kapták meg a díjat, és volt is mindenféle ötletük, hogy mikor adhatnák át. Mi viszont már rég kitaláltuk, hogy ez a meglepetéskoncert lesz a legmegfelelőbb alkalom, mivel reménység szerint bensőséges, személyes lesz a hangulat, azonban mégis lesz elég széles közönség is hozzá. Fontos volt, hogy egyszerre valósuljon meg a két irány: a „világ”

zenészek és a hallgatóság arcán – úgy érzem, jól döntöttünk, mikor ezt a keretet választottuk, kilépve ezzel a világ elé.

A nagy tervhez azonban hiányzott még valami. Ilyen együttesek sorába, mint a *Republic*, a *Quimby*, a *Rackajam*, nem könnyű csak úgy „beállni” egy Prónay-díjjal, azt fel is kellett vezetni. Innen jött az ötlet, hogy az úgynevezett felvezető zenekar legyen a *Deák Téri Evangélikus Gimnázium* énekara (lásd fenti képünket), amely három kis karácsonyi nótát adott elő, természetesen kórus- és hangszeres feldolgozásban. *Bence Gábor* karvezető, eleget téve a felkérésnek, átkomponálta a jól ismert dallamokat komolyabb kórusművekké, megtartva azonban a könnyed, pörgős hangzást:

– Megtetszett az ötlet, és rögtön tudtam, hogy karácsonyi darabokhoz fogok nyúlni, mert azok a hagyományos iskolai adventi koncertünkön is elhangozhatnak majd. Az ősbemutató tehát ott volt, ennek ellenére persze izgultunk rendesen, hiszen sem én, sem a kórus nincsen hozzászokva az ilyen léptékű rendezvényekhez. Ahogy az ilyenkor lenni szokott, a fejünk fölött hatalmas méretben ki voltunk vetítve. Nem volt mindegy

különböző népek dalait játsszák, másrészt az akkor még csak néhány éve megjelent új *Evangelikus énekeskönyv* karácsonyi koráljait éneklük. Ez óriási misszió volt a szocializmus éveiben, hiszen a „Krisztus Urunknak áldott születésén” vagy a „Hadd zeng-

jen énekeszó” és sok más karácsonyi ének így kilépett a templom falai közül, és egy egész nemzedék karácsonyi kincsévé vált. Még a diákjaim is – akik pedig már a kilencvenes évek végén voltak kisgyerekek – szinte mind jól ismerték a kazetta – ma már CD – énekeit.

A Kaláka hangszerelésének két jellegzetessége van: egyrészt ritmikailag megvannak bolondítva a dalok, nem lehet őket dobgéppel kísérni. Másrészt viszont alapvetően és boldogítóan énekelhetők az énekeik – ellettében a mai könnyűzene zömével. A kihívást éppen a kalákai jellegzetesség jelentette: a feldolgozásra kiválasztott három vidám népdalnál meg kell tartanom a változatos ritmust és az énekelhetőséget egyaránt, úgy, hogy közben háromszólamúvá és hangszeressé teszem, és persze olyan darabokat kell írnom, amelyet egy gimnáziumi amatőr kórus is meg tud tanulni.

December 27-én este valóban büszkék lehettünk: a Kalákára, a zenekultúránkra, egyházunkra!

■ ITTÉZÉS SZILVIA

A három dal kottája és hangzó anyaga hamarosan elérhető lesz az interneten is (<http://kantorkepzo.lutheran.hu>).

Prőhle Gergely laudációja

Ezékiel és Ézsaiás próféták nyomán a középkori egyház a zenészekben Lucifer cselédeit látta. *Hieronymus Boschtól* tudjuk, hogy milyen sors várt rájuk. A pokolra jutott zenészek instrumentumai kísértetiesen hasonlítanak a *Kaláka* együttes hangszereire. De már Bosch is tudta, hogy a hivatalos egyház álláspontja tarthatatlan. Az újplatonistáknál olvashatja, hogy az Isten által teremtett világ a disszonanciák ellenére is alapvetően harmonikus, s egy hármashangzatban maga a Szentháromság jelenik meg.

Innentől kezdve a hivatalos egyház és a muzikusok kapcsolata egyre felhőtlenebbé vált. A reformáció különösen sokat lendített a zenészek ügyén. *Luther Márton* már így ír: „Mert nekem nem az a véleményem, hogy az evangélium által minden művészetet a földre kell sújtani és el kell pusztítani – mint néhány megszállott szerető –, hanem valamennyi művészetet, különösen a zenét szívesen látnám annak szolgálatában, aki azokat adta és teremtette.” Nem véletlen, hogy az egyházi közbeszéd évszázadokkal később a Tamás-templom karnagyát már az ötödik evangélistává emelte.

Most azonban ugorjunk néhány száz évet. A reformkori Pesten a társas élet egyik központja volt a Pesti Evangélikus Egyház, a mai Deák téri gyülekezet. A templomban és a hozzátartozó iskolában komoly zenei élet folyt. Ennyi jeles dalszerző körében talán az sem közömbös, hogy az első slágergyáros, a világon a leggyakrabban játszott zenemű, a *Csárdáskirálynő* szerzője, *Kálmán Imre* is az iskola padjait kopptatta. Ebben a gyülekezetbe hozták a *Gryllus* szülők – akiket ezúttal is nagy szeretettel köszöntünk – a fiaikat, akik itt nőttek fel, itt énekeltek a Lutheránia énekkarban – és ami a legfontosabb: itt találkoztak Isten igéjével.

A Magyarországi Evangélikus Egyház a világi személyeknek adható legmagasabb elismerését, a Prónay Sándor-díjat 2009-ben a Gryllus testvérekkel együtt az egész Kaláka együttesnek ítélte oda.

Az a bizonyos hármashang- vagy esetünkben négyeshangzat felekezettől független: bár „más a dallam egy a nóta” (*Kányádi Sándor*). „Énekes ifjú fiának vall” titeket „a vén Magyarország” (*Kosztolányi Dezső*) s benne ez a nagy múltú kis egyház. A díjjal most szerény köszönetet mondunk dallamért, nótáért.

Mert a mi korunkban „zörgött az egekben a gépek acéja”, de „nem tudta az emberiség, mi a célja. ...magunkra maradtunk”, s „nem volt, ki szegény sziveket melegsítsen. ...álmatlanul ült arany-ágyon az Isten” (*Kosztolányi Dezső*).

Pedig sok dolga lenne a teremtőnek, hiszen a háta mögött is lakoznak, s örülnének a mosolynak (*Kányádi Sándor*).

S ha megszólal Pál apostol a baracskai börtönben, a betlehemes a Marczibányi téren, vagy ha a diósgyőri várban kiáltotok „emberebb világot, szeretetet, szabadságot”, s együtt „keressük az igazságot” (*József Attila*), akkor láthatóvá válik a mosoly, célba ér az örömhír, s mindnyájan mint élő kövek épülhetünk egy házzá.

A Prónay Sándor-díj tavalyi kitüntette a negyszázötven éves soproni evangélikus líceum volt. Ebből is kiténik, hogy a most átadandó díj voltaképp előleg. „Még husz év, tíz, harminc, esetleg ötven...”? (*Szabó Lőrinc*) „Adj meg az Isten ... / Száz bús vasárnap helyett / Sok, víg hétköznapot” (*Ady Endre*), s persze: „Csak az egészség meglegyen!” (*Kiss Anna*) Isten éltesen benneteket sokáig!

A Kaláka együttes tagjai – ezúttal a nézőtérén...

guk is valamit játszani sok más „komoly” könnyűzenésszel, akik szintén örömmel zenésítenek meg verseket. Csak a helyszínen derült ki számukra, hogy itt most ők lesznek az ünnepelt, *Lackfi János* műsorvezető szavaival élve: bármit tehetnek, csak nem zenélhetnek, és arra van ítélt, hogy végighallgassanak sok-sok előadót, akik mind az ő ze-

is lássa, hogy az evangélikus egyház számon tartja a Kalákát, és elismeri munkásságát, melyet egyházunkért (is) tett; de ne vesszen el az a személyes kapcsolat, ami akkor indult, amikor a Gryllus gyerekeket először hozták el szüleik a Deák téri templomba. Nagy izgalom volt, hogy sikerül-e a titkot végig tartani, és utólag – látva a valódi meghatottságot a

hát, hogy ott feszült és izgulós arcok vagy jókedvű, énekelni valóban szerető fiatalok látszanak – mondta *Bence Gábor*, és készséggel szolgált további információkkal is.

– A három karácsonyi dallamot az 1986-ban kiadott, *Szabad-e bejönni ide betlehemmel?* című kazettán hallhattuk először, ami a Kaláka talán legismertebb kiadványa. Ezen egyrészt

Tavaly történtek...

GAS: teljesült a 2009-es terv

Advent negyedik hetére sikeresen teljesítette ideai céljait a Gusztáv Adolf Segélyszervezet (Gustav-Adolf-Werk). A gazdasági krízis és az adakozókedv hanykulása ellenére a németországi evangélikus segélyszervezetnek sikerült összegyűjtenie a tervezett 1,6 millió eurót, amellyel százharmincöt projektet támogatnak Európában és Dél-Amerikában.

Míg a legtöbb hasonló szervezet kizárólag humanitárius-szociális projekteket támogat, addig a GAS több mint negyven testvéregyháza számára gyülekezetépítési tervekhez (építkezésekhez) is nyújt anyagi segítséget – így például templomok és gyülekezeti házak renoválásához.

Németország legrégebbi evangélikus segélyszervezetét 1832-ben alapították Lipcsében.

► *EvÉlet-infó*

Új KEK-elnök

Emmanuel francia metropolita az Európai Egyházak Konferenciájának (CEC-KEK) új elnöke. Az ötvenegy éves ortodox egyházfőt december 17-én választották meg Genfben.

Első beszédében az új elnök hangsúlyozta, mennyire szükség van arra, hogy a százhuszonöt protestáns, ortodox és ókatolikus egyházat tömörítő szervezetben a reformfolyamatok minél előbb végbemenjenek. A KEK-nek minden ortodox egyházat integrálnia kellene ehhez; mint ismeretes, 2008 október óta az orosz ortodoxok a konstantinápolyi patriarchátussal való vitájuk miatt szüneteltetik tagságukat.

Emmanuel metropolita az ökumenikus patriarchátus tagja, és a francia protestáns Jean Arnold de Clermont-t követi az elnöki székben. Emmanuel 1958-ban Krétán született, Párizsban és az Egyesült Államokban tanult teológiát. 2003-ban lett az ortodox püspökök elnöke, s ebben az évben lett a KEK Központi Bizottságának is a tagja. Jelenlegi megbízatása négy évre szól.

A KEK két alelnöke Cordelia Kopsch (53), a Hessen-Nassau Tartományi Protestáns Egyház elnökeinek helyettese, illetve Christopher Hill (64) guildfordi anglikán püspök.

► *Forrás: KEK/evangelisch.de*

Egyháziügyi tárca nélküli minisztert állítana a Jobbik

A Jobbik fontosnak tartaná, hogy egyházi ügyekkel foglalkozó tárca nélküli miniszteri posztot létesítsenek – hangzott el a párt tavaly december 12-i sajtótájékoztatóján. Mirkóczki Ádám, az egyháziügyi kabinet vezetője szerint ez gesztus lenne az egyházak felé: annak elismerése, hogy fontos szerepet játszanak az oktatás, az egészségügy területén vagy éppen a szociális és karitatív tevékenységükkel.

Mirkóczki Ádám szerint ezzel párhuzamosan szigorítani kellene az egyházalapítás feltételein. A Jobbik szeretné elérni, hogy az alkotmányban rögzítsék a keresztényi alapértékeket, az iskolákban pedig legyen kötelező a hit- és erkölcsstan oktatása. Programjukban szerepel az egyházi esküvők hivatalosság tétele és a regisztrált életlátsági kapcsolatok eltörlése.

► *Forrás: evangelikus.hu*

Németh Sándor kapta a Kneszet és a Zsidó Világkongresszus közös díját

A Hit Gyülekezetének alapítója és vezető lelkésze, Németh Sándor kapta tavaly a Kneszet (az izraeli parlament) és a Zsidó Világkongresszus közös díját – tájékoztatta a vallási szervezet a Magyar Távirati Irodát.

Mint írták, a Hit Gyülekezetének alapítója „az antiszemizmussal és az Izrael-ellenes szélsőségekkel szembeni több évtizedes kiállásáért első európai keresztény vezetőként” részesült a magas elismerésben. A díjat David Rotem, a Kneszet alkotmányügyi bizottságának elnöke adta át Németh Sándornak december 8-án Jeruzsálemben.

A Kneszetben 2004-ben alakították meg azt a bizottságot, amelynek célja, hogy „közvetlen kommunikációt, együttműködést és koordinációt építsen ki a Kneszet és a világ különböző részein élő keresztény vezetők között”. A bizottságban megtalálhatók valamennyi jelentős izraeli parlamenti párt képviselői.

► *MTI*

HIRDETÉS

„Az Ige testté lett...”

Az Ökumenikus Tanulmányi Központ (ÖTK) evangéliumi lelkülettel tervezi folytatni zárándoklatait. Ezek során a csoportok felkeresik azokat a történelmi, bibliai helyeket, ahol Jézus „köztünk lakott, és láttuk az ő dicsőségét” (Jn 1,14).

A szentföldi (izraeli) látogatások jövő évi két időpontja: 2010. tavaszán április 29. és május 6., valamint ősszel október 7. és 14. között.

Látogatásaink jövőre is – ahogy már húsz éve mindig – teológiai-bibliai ismereteket is átadnak, hogy a résztvevők megerősödjenek keresztény hitükben, és átéljék a felekezetek közötti különbségeket áthidaló testvéri-lelki közösség ajándékait.

Az ÖTK várja az előjegyzéseket, illetve a tájékoztató kérdéseket, amelyek a lehető legkedvezőbb árak kialakításához nyújtanak segítséget. Az ÖTK elérhetőségei: 1114 Budapest, Bocskai út 15., tel./fax: 1/466-4790, e-mail: okumenik@freestart.hu. Gimesi Zsuzsa lelkész elérhetőségei: tel.: 70/508-7624, e-mail: ssnngms@citromail.hu.

Az ÖTK 2010 őszén, várhatóan októberben – kellő jelentkezés esetén – Szíriába is szeretne látogatást szervezni a damaszkuszi útról szóló bibliai leírás (ApCsel 9,1–9) alapján. Szeretettel várja az ezzel kapcsolatos érdeklődést is.

Az ÖTK múlt évi szentföldi zárándoklatáról lapunk jövő heti számában olvashatnak.

AHOL EGY REFORMÁTUS LELKÉSZ REPEZTETT RÉST A RENDSZEREN

Ünnepsorozattal emlékeztek meg a temesvári felkelés 20. évfordulójáról

► **A kommunista diktatúra alóli felszabadítása alkalmából szabad várossá nyilvánításának a huszadik évfordulóját ünnepelték december 20-án Temesváron. Ezzel ért véget az az egyhetes rendezvénysorozat, amely a romániai rendszerváltozás kezdetének legfőbb mozzanatait idézte fel. A Jerzy Buzeknek, az Európai Parlament elnökének a védnöksége alatt lezajlott rendezvénysorozat keretében Tőkés László európai parlamenti képviselő több romániai és nemzetközi kitüntetést kapott.**

Tőkés 1989 decemberében nem vette alá magát egy jogerős bírósági végzésnek, amely az egykori temesvári lelképásztornak és családjának a Temesvárról való áthelyezését rendelte el. Tőkés segítségére siettek a hívei, majd „a Bánság fővárosának” más nemzetiségű és vallású hívei is gyülekezni kezdtek a temesvári lelképásztornak háza előtt. A tömeg a szabadságot követelte, és Nicolae Ceausescu volt román kommunista diktátor elleni jelszavakat skandált. A hatóságok vérbe fojtották a temesvári felkelésként híressé vált megmozdulást, amely a romániai forradalom kezdetét jelentette.

Toró T. Tibor, a temesvári emlékhét főszervezője az eseménysorozatot záró sajtótájékoztatón elmondta: a legláthatóbb jelei a huszadik évfordulónak a Tőkés Lászlónak ítelt díjak. Felidézte, hogy Tőkés idén megkapta a Truman–Reagan-szabadságérmét. A forradalmi emlékévként elismerése a magyarországi Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat által novemberben átadott Bocskai-díj volt. A romániai forradalom kezdetének számító napon, december

Tőkés László 1989-ben

15-én adták át Tőkésnek a Traian Basescu román államfő által adományozott Románia Csillaga Érdemrendet, majd az Európai Néppárt Robert Schuman-díjjal is kitüntette. Tőkés átvethette a XXI. Század Intézet 2009-ben alapított Petőfi-díját is.

Az EP-képviselő számára a legmagasabb román állami kitüntetés, a Románia Csillaga Érdemrend jelentette a legnagyobb meglepetést. Tőkés szerint ez a mindenkori román kormányok radikális attitűdváltását jelzi, hiszen – mint mondotta – az elmúlt húsz évben háttérbe szorították, legutóbb már el sem ismerték a temesvári gyülekezet és személyesen az ő, illetve a temesvári lakosság szerepét a forradalom kirobbantásában. Az idei emlékvégnagyobb ered-

December 21-én, hétfőn a több mint ezer emberéletet követelő 1989-es romániai forradalomra emlékeztek Bukarestben és több más városban is. Romániában minden évben december 21-én tartják a megemlékezéseket, ugyanis húsz évvel ezelőtt ezen a napon tartották azt a munkástüntetést, amelyet Nicolae Ceausescu a néhány nappal azelőtti temesvári felkelés elítélésére hívott össze. A Bukarest központjába kivezényelt több ezer fős tömeg azonban fellázadt a diktátor ellen.

A román parlamentben ünnepi ülésen emlékeztek meg az áldozatokról, akiknek többsége máig tisztázatlan körülmények között, Nicolae Ceausescunak és feleségének a menekülése után vesztette életét. Az igazságszolgáltatás a mai napig sem tisztázta, kik löttek a tüntetőkből, a vizsgálatok elakadtak a katonai ügyészségen. Csak a temesvári felkelés ügyében született jogerős ítélet, amelynek ételmében Victor Athanasie Stanculescu és Mihai Chitac tábornokot jogerősen, külön-külön tizenöt év szabadságvesztésre ítélték.

► *Forrás: MTI*

ményének Tőkés azt tartja, hogy a huszadik évfordulón „újrakezdődött a rendszerváltás”, ismét életre kelt Temesvár szelleme.

– Elmondható, hogy románok és magyarok ismét a barikád ugyanazon

oldalán állnak – mondta Tőkés László, aki a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöki tiszteréről mondott le, miután mandátumot nyert az Európai Parlamentbe.

► *MTI*

Karácsonyra készülő temesváriak 1989-ben

Barack Obama is üdvözölte Tőkés László volt református püspököt

„Két évtizeddel ezelőtt romániaiak tízezrei fogtak össze, és álltak ki határozottan a szabadság és az egyenlőség mellett” – áll Barack Obama amerikai elnök üzenetében, amelyet a temesvári forradalom évfordulója alkalmából küldött Tőkés Lászlónak. Az amerikai elnök üzenetében, amelyet december 15-én olvastak fel a Temesvári Operában rendezett gálaesten, úgy fogalmaz: „Amikor oly nagy szükség volt a változásra, az akkori események szereplői segítettek kikövezni a remény útját, és Románia történelmében új fejezet nyílhatott.” Obama üdvözölte mindazokat, akiknek a bátorsága hozzájárult ahhoz, hogy az emberek szerte a világon szabadon élhessenek.

Tőkés László volt református püspök, az Európai Parlament tagja politikai szándéknyilatkozatot tett közzé a kommunizmus bűneit kivizsgáló nemzetközi büntetőjogi rendszer kialakítása érdekében. „Az kérjük az Európai Uniótól mint ötszázmillió polgár intézményes képviselőjétől, hogy az Egyesült Nemzetek Szövetségénél (ENSZ) indítsa be a megfelelő eljárásokat egy olyan nemzetközi büntetőjogi rendszer kialakításának érdekében, amely lehetővé tenné a kommunizmus ideje alatt elkövetett bűnök, emberiségellenes cselekmények törvényes kivizsgálását és elítélését a nemzetközi jog normáinak megfelelően” – olvasható a nyilatkozatban.

A kommunizmus „temesvári peréhez” az érintett államok erre szakosodott intézményei szolgáltatnának bizonyítékokat, ahol ezen intézmények már léteznek – írja Tőkés, hozzáfűzve: „Azokban az országokban, melyek nem rendelkeznek hasonló intézményekkel, az ENSZ égisze alatt hozzák létre az illetékes intézményeiket, illetve a megfelelő kivizsgálási szerveket.”

A temesvári emlékvégn december 15-i rendezvényén Lech Walesa volt lengyel államfő, a Szolidaritás szakszervezet egykori vezetője felidézte a térség kommunistaellenes mozgalmainak időszakát. Emlékeztetett arra, hogy II. János Pál pápa annak idején azt üzent a lengyeleknek: „Ne féljtek!” A lengyelek pedig megértették az üzenetet – mondta Walesa, aki szerint ez volt az első győzelem a kommunizmus felett.

Tőkés László a délutáni konferencián külön szólt a kommunista rendszer természetéről, amelyet szerinte leginkább a hazugság jellemezett.

A temesvári forradalom huszadik évfordulójára sikerült befejezni a belvárosi református templom felújítását. Az eredeti arculatot megőrizték, és az épület díszkivilágítást is kapott. Az 1902-ben épült templom tatarozása hat hónapig tartott, és százharmincezer euróba került. Az összeg harminc százalékát és a műszaki tervet a belvárosi református egyház, hetven százalékát pedig a német állam adta.

► *Forrás: reformatus.hu*

MEGÁLLAPODÁS HELYETT POLITIKAI NYILATKOZAT

Kudarccsúcs a klímakonferencián

► Tizenhárom napig tartó tárgyalássorozat után december 19-én lezárult a koppenhágai ENSZ-klímakonferencia utolsó plenáris ülése, és ezzel véget ért a világszervezet eddigi legnagyobb szabású, az éghajlatváltozással foglalkozó tanácskozása. Az eredetileg tizenkét naposra tervezett konferencia a vártnál jóval szerényebb eredménnyel zárult; a százkilencvenhárom delegáció új nemzetközi szerződés elfogadása helyett mindössze tudomásul vett egy kevés konkrétumot tartalmazó, két és fél oldalas politikai nyilatkozatot. Az ENSZ vezető tisztségviselői hangsúlyozták, hogy a *Koppenhágai egyezmény* címet viselő dokumentum alapján tovább folytatódhat a munka, és a következő, 2010-es mexikóvárosi klímakonferencián megalkothatják az éghajlatvédelmi harcot szabályozó, kötelező jogi érvénnyel bíró szerződést.

A klímavédelmi harc konkrétan a globális üvegházgáz-kibocsátás nagymértékű csökkentését jelenti, célja pedig az, hogy az általános felmelegedés ne haladja meg a két Celsius-fokot. 2015-ben ismét át kell tekinteni

ni a kérdést, és meg kell vizsgálni, hogy lehetséges-e még szigorúbban, a kis szigetállamok igényeinek megfelelően 1,5 Celsius-fokban korlátozni az általános felmelegedést – áll a javaslatban.

Az egyezményben részes államoknak „együttműködésre kell törekedniük, hogy a kibocsátás globális és nemzeti szinten is a lehető leghamarabb tetőzzön”, azaz minél hamarabb csökkenésnek induljon. A részes államok ugyanakkor „elismerik, hogy a fejlődő országokban hosszabb idő elteltével következik be a tetőzés”, és figyelembe veszik, hogy ezekben az országokban „elsőbbséget élvez a gazdasági növekedés és a szegénység elleni küzdelem”.

A szöveg leszögezi, hogy a „fejlődő országok számára megfelelő, előre tervezhető és fenntartható pénzügyi és technológiai támogatást szükséges biztosítani az (éghajlatváltozáshoz való) alkalmazkodást célzó programok végrehajtásához”.

► MTI

És a hegyek csak egereket szültek?

Szó szerint öt perccel tizenkettő előtt áll a világ. Az időnként be-fuccsolás előtt lévő koppenhágai klíma-csúcskonferencia végén úgy tűnt, mégis lendületbe jönnek a dolgok a megoldás, a közös összefogás irányában. Harminc állam- és kormányfő december 18-án, pénteken reggel eljutott odáig, hogy sikerült egy politikai nyilatkozatot összehozniuk a drasztikus klímaváltozás elleni küzdeletről. Mégis, péntek este a világkonferencia precíz megálla-podás nélkül fejeződött be. A vatikáni delegáció vezetője bizonyára nem véletlenül fogalmazott bibliai példával: A hegyek vajúdtak, de csak egeret szültek.

De miről is volt szó a pénteken köröztetett dokumentumban? Sajtóértesülések szerint a kiötölt megálla-podáshoz igyekeztek politikai szándékukat és eltökéltségüket is odatenni az országok felelős vezetői, de a központi tételek és teendők továbbra is nyitva maradtak. A jó kétoldalas papír világos pénzügyi ígéreteket tartalmaz, amelyekkel az a cél, hogy megakadályozzák a két foknál nagyobb globális hőmérséklet-emelkedést planétánkon. Tervek szerint fél éven belül a megálla-podást jogilag minden országban érvényesíthető egyezménnyé kell fejleszteni.

S vajon a klímakatasztrófa fenyegető valóságának elhárítása politikai akarat kérdése csupán? Nem a nemzeti érdekek önző elsőségének tudható be a jelenleg kialakult meg-egyezőeshiány? Vagy valóban akkora gazdasági nehézségek vannak, hogy ezekben még a természetnek, a terem-tett világnak is bele kell roppannia? Vagy az energiaszektor elsősege

okozza a bajt a fejlesztési segélyek háttérbe szorításával, száz- és százmillió éhező szegény kárára? Az USA ígérete, hogy százmilliárd dollárt fordít a fejlődő országok megsegítésére, szép ígéret, de ez valóban változtathat az alapvető problémán?

Koppenhágában valójában hiányzott a stratégiai vízió. Az a fajta látomás, amely az Isten-látás kohéziójában születik csak meg. Ez a furcsa „világcúcs” több ellentmondást hozott felszínre, mint amennyi megoldást tudott javasolni. Nemcsak az ülés ideje alatt tüntető ezrek és a rendőrség között alakult ki konfliktus, hanem a gazdag és a szegény országok között idegekbe vágóan tudatosult a növekvő szakadék, a tudósok és a politikusok között és a különböző érdekcsoportok között is.

Az egyházak, a katolikusok, protestánsok és ortodoxok képviselői egyértelműen fogalmaztak. Leginkább *Desmond Tutu* dél-afrikai anglikán érsek találta fején a szöveget: „Vagy nyertesek vagy vesztesek leszünk, mert csak egyetlen világunk van!” Meghökentő, hogy az amerikai evangélikások, újprotestáns hívők szemében az abortusz kérdése még mindig fontosabb, mint a drámai klímaváltozás bő-rűnkön értékelhető drasztikus meg-tapasztalása. A német keresztények – minden felekezeten – „radikális életmódváltozást” sürgetnek. „Nem voltunk jó sáfárok, ez vezetett a jelenlegi környezeti válsághoz” – olvasható a Mikeás-kezdeményezés nyílt levelében. Ők azt tervezik, hogy 2050-ig sikerül majd a szén-dioxid-kibocsátást nyolcvan százalékkal visszazorítani s az 1990-es évek eleje előtti mértékre redukálni.

A nyugati egyházakban a klímavál-ság egyes számú napirendi témává lé-pett elő. És nálunk? Ott megszületett az istentiszteletnek és a személyes hitéletnek új formája és iránya, amit ez az új fogalom jelez: *ökospiritualitás*. Hol vagyunk ettől a tudatosító-nevelő egyházi lehetőségtől, ha még a harangok sem szólaltak meg mindenütt hazánkban december 13-án, melyek „érted szóltak, természet”?!

A környezet Isten teremtménye, teremtet világa, nem csak használati tárgy. És érte egyénileg is tudunk talán még tenni valamit. Miért ez az ökológiai tudatosságban hazánkban tapasztalható általános megkétségbe, eltompultság? Nem csak mások, mi is öt perccel vagyunk tizenkettő előtt! Egyénileg, egyházként, nemzetként. És még tehetünk valamit. Mikor kezdjük már el együtt és egyénileg? Csak ez az egyetlen világunk van, egy-általán nem mindegy sem nekünk, sem az utánunk jövőknek, hogy ebből marad egy, vagy egy sem lesz! *Kálvin* bölcsessége ebben a tekintetben is időszzerű és útmutató: „Amíg nem lehetséges az, amit akarunk, addig azt kell akarnunk, ami lehetséges!”

Koppenhága figyelmeztet: lehet, hogy a hegyek csak egereket szülnek, de amíg vannak hegyek s egerek, addig van élet is – s nekünk mind a hegyekre, mind az egerekre vigyáz-nunk kell, hogy most másról ne is szóljak! Belegondoltunk már ebbe úgy igazán?! És megpróbáltunk már kicsit tudatosabban, hogy ne mondjam: felelősebben élni? Tanulgat-nunk kell mindnyájunknak: ma már a kicsi sem kevés!

■ DR. BÉKEFY LAJOS

A szerző református lelkész

Koppenhágára figyelt a világ – mindhiába

► A koppenhágai klímacsúcs decemberben két héten át a világon sokfelé a vezető hírek között szerepelt. Az *Evangélikus Élet Üzenet az Aratról* rovata már szeptember végén elindította *Koppenhágára figyel a világ* című sorozatát. A klímacsúcs véget ért, írunkunk kell róla, hogy milyen eredménnyel. Még ha nehezünkre esik is.

Szomorúan lapozgatom a házi archívumomból előhúzott újságokat. Leírtam ugyan, hogy nem lesz könnyű áttörést elérni Koppenhágában, de ennél sokkal többet reméltem. Az egyik cikkemben *José Manuel Barrosót*, az Európai Bizottság elnökét idéztem, aki ezt nyilatkozta: „Nincs B tervünk Koppenhágára, mert nem rendelkezünk B bolygóval.” Tényleg ilyen nagy volt a tét? Tényleg egyértelmű kudarcra ért véget a konferencia? Milyen folytatásban reménykedhetünk?

Tényleg ilyen nagy volt a tét? • Fontos tudni, hogy a koppenhágai klímacsúcs nem tudományos konferencia volt. Az ENSZ Környezetvédelmi Programja és a Meteorológiai Világszervezet éppen azért hozta létre 1988-ban az Éghajlat-változási Kormányközi Testületet (IPCC), hogy több ezer tudós kutatási eredményeit ütköztesse, és ennek alapján állítson össze értékelő jelentéseket.

A legutóbbi, negyedik jelentés 2007 novemberében jelent meg, és bár a tudományos világra jellemző visszafogottsággal fogalmaz, megállapítja, hogy az éghajlati rendszer melegebbé vitán felül áll, az elmúlt ötven év melegebbé példa nélküli az elmúlt ezerháromszáz évben, nagyon valószínű, hogy a melegebb ember eredetű, üvegházhatású gázok kibocsátása miatt történik.

A klímacsúcs nyitónapjának plenáris ülésén *dr. Rajendra Pachauri*, az IPCC elnöke további adatokkal is szolgált, de ezek a tanácskozás résztvevői számára már nem jelentettek újdonságot. A 20. század folyamán az átlagos globális hőmérséklet 0,74 Celsius-fokkal növekedett. Vannak, akik szerint kevesebb, mint 1 fok, igazán nem nagy ügy, de mivel a szén-dioxid és más üvegházhatású gázok a légkörben tartós hatást fejtenek ki, nagyon közel kerültünk ahhoz a ponthoz, amikor egymást erősítő, az éghajlatváltozást hirtelen felgyorsító folyamatok indulnak be. A szakemberek szerint 2 vagy maximum 2,4 fokos átlagos hőmérséklet-emelkedésig van remény arra, hogy az ember meg tudja állítani a folyamatot. Ez pedig azt jelenti, hogy 2015-től a kibocsátásoknak egyértelműen csökkeniük kell, vagyis alig öt év maradt a cselekvésre.

A klímacsúcsnak – akárcsak az éghajlatváltozásnak – növekvő, gyorsuló jellege volt. Az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezményének 192 ország a tagja, ők 2009-ben már tizenöt héten át értékelték, egyeztettek. Koppenhágában is több szakértői csoportban folytak a tárgyalások. Nehéz volt áttekinteni, hogy mi zajlik, pedig sokan megpróbálták. A hivatalos tárgyaláson kívül megfigyelők, civil szervezetek, újságírók próbálták követni az eseményeket.

Mikor nyolc nap megfeszített tárgyalás után december 15-én *Ban Ki Mun* ENSZ-főtitkár és *Károly* walesi herceg jelenlétében az ünnepélyes megnyitótünnepséget is megtartották, már kiderült, hogy a tizenöt ezer főre méretezett Bella Center konferencia-központ közel sem tud minden regisztrált érdeklődőt befogadni. A civilek nem értették, hogy miért kellett csaknem nyvenyöt ezer ember regisztrációját elfogadni, majd durván korlátozni a környezetvédő szervezetek belépését, és ezzel – szerintük – veszélyeztetni a tárgyalások átláthatóságát. Egyre-másra tűntek fel a miniszterek és kormányfők, míg végül december 18-án reggel *Barack Obama* amerikai elnök is Koppenhágába érkezett, hogy kiválasztott partnereivel a legmagasabb szintű különtárgyalásokba kezdjen, és a plenáris ülésen megtartsa beszédét.

Gyűjtő hatású beszédekben nem volt hiány, Obama is csodálatos dolgokat mondott arról, hogy az emberiség előtt álló veszedelem elhárítása érdekében a népeknek most össze kell fogniuk. De ekkor már a konferenciateremben és az utcán régen nem szép mondatokra, hanem számokra vártak. Mennyivel fogják a gazdag országok csökkenteni a szén-dioxid-kibocsátásukat? Milyen összeggel fogják segíteni a szegényeket, hogy ne kelljen végigjárniuk az ipari országok energiapazarló útját?

Nem csak szép beszédekben, számokban sem volt hiány. Tétlenséggel sem vállalhatja senki a tárgyaló feleket. Éjszakákon át próbáltak megegyezni. A Reuters több helyen felbukkanó fotója mégis jól kifejezi a konferencia végkifejletét. A december 19-én készült képen a kínai delegáció öltönyös tagjai fülhallgatóval a nyakukon alszanak a konferenciateremben. Ki előrebukva, ki oldalra billent fejjel. A háttérben azért többen beszélgetnek, talán ezekben a percekben fejeződött be az ENSZ történetének legnagyobb klímakonferenciája.

Valóban kudarc volt? • Ebben majdnem mindenki egyetért. A klímacsúcs úgy ért véget, hogy a résztvevők „tudomásul vették” a két és fél oldalas, *Koppenhágai egyezmény* nevű dokumentum megszületését, amely jogi értelemben senkit sem kötelez, ezért inkább nyilatkozatnak nevezhetjük. Az elfogadásra szánt dokumentum az utolsó órákban egyre rövidebbé és egyre üresebbé vált. Egyedül az a cél maradt benne, hogy a felmelegedést két fok alatt kell tartani, és valami homályos utalás arra, hogy meg kell vizsgálni a 1,5 fokos célkitűzés lehetőségét.

A civil szervezetek szerint a kudarcért nagyrészt a fejlett országok a felelősek, mivel nem vállaltak kellően komoly kibocsátáscsökkentési és finanszírozási számokat, s ezek után a fejlődő országokat szorongatták, hogy enél jóval kevesebbet is fogadjanak el. Vannak, akik azt hangsúlyozzák, hogy fontos előrelépés történt, és tényleg lehet elemezni a kicsiny részeredményeket. A két legnagyobb szennyező, az USA és Kína legalább részt vettek a tárgyalásokon – ők azok, akik a kudarcot eredményként próbálják otthoz és a nemzetközi porondon „eladni”.

Hogyan tovább? • A klímacsúcs tényleges eredménye, hogy minden ediginél nyilvánvalóbbá vált: ez így nem mehet tovább. Változtatni kell, mielőtt kifutnánk az időből. A közvetlen remény a tavasszal Bonnban, majd egy év múlva Mexikóvárosban sorra kerülő újabb csúcs. Nem lesz könnyű! Sok ország vezetői még most is elfogadhatatlan áldozatnak érzik, hogy egyhangú döntés érdekében feláldozzák rövid távú gazdasági érdekeiket.

■ GADÓ GYÖRGY PÁL

A szerző természetvédelmi szakmérnök, a Magyar Rádió munkatársa

HIRDETÉS

Felvétel az Evangélikus Hittudományi Egyetemre a 2010–2011-es tanévre

Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen lelkészek, katekéták/lelkészi munkatársak, kántorok, teológusok és hittantanárok képzése folyik.

A képzés lehetőségei a következők:

1. Teológus, lelkész szak: egységes, osztatlan mesterképzés

Képzési idő: 12 félév. Megszerzendő kreditek száma: 360. A képzés Budapesten, nappali tagozaton folyik.

A képzés célja: felkészítés a teológia tudományának művelésére és az evangélikus lelkészi hivatás betöltésére. A szak a keresztény teológiai hagyomány egészére épülő alapismereteket nyújt és követel meg; felkészíti a hallgatókat az önálló, evangélikus szemléletű teológiai gondolkodásra, továbbá az evangélikus egyházban, de elsődlegesen a Magyarországi Evangélikus Egyházban végzendő lelkészi munkára; kialakítja bennük az ehhez szükséges jártasságokat, készségeket és szemléleti jellemzőket.

2. Katekéta-lelképásztori munkatárs alapszak (BA)

Képzési idő: 6 félév. Megszerzendő kreditek száma: 180. A képzés Budapesten, nappali és levelező tagozaton folyik.

A képzés célja olyan felkészült gyülekezeti hitoktatók, illetve lelkészi munkatársak képzése, akik gyülekezeti lelkész vagy hittanár felügyelete mellett önálló hitoktatói szolgálatot láthatnak el, illetve segíthetik a lelkész adminisztratív, lelkigondozói, gyülekezetépítési munkáját.

3. Kántor alapszak (BA)

Képzési idő: 6 félév. Megszerzendő kreditek száma: 180. A képzés Budapesten, nappali tagozaton folyik.

A képzés célja felsőfokú elméleti és gyakorlati ismeretekkel és kompetenciákkal rendelkező kántorok képzése, akik jól hasznosítható alapozást kapnak a teológiai alapismeretek, az orgonajáték és a karvezetés mellett a pedagógia, az ifjúsági zene és a gyülekezetépítés területén is.

4. Hittanár-nevelő tanári mesterszak (MA)

Képzési idő: 5 félév. Megszerzendő kreditek száma: 150. A képzés nappali tagozaton, az EHE és az ELTE PPK közös képzése keretében Budapesten történik.

A mesterképzés azoknak nyújt továbbtanulási lehetőséget, akik katekéta-lelképásztori munkatárs vagy kántor alapszakon végeztek, továbbá akik főiskolai hittanári oklevéllel vagy egyetemi szintű teológus-lelkész oklevéllel rendelkeznek.

A jelentkezésnél *feltétel nélkül* elfogadott a katekéta-lelképásztori munkatárs BA oklevél.

A jelentkezéshez *feltétellel* elfogadott oklevelek a következők:

- teológus-lelkész egyetemi oklevél;
- főiskolai szintű hittanár/hitoktató oklevél;
- kántor BA oklevél.

Az utóbbi három esetben előfeltétel 10 kreditnyi pedagógiai-pszichológiai modul elvégzése, amelyet szükség esetén az ELTE PPK biztosít.

Más alapszakokról való jelentkezés esetén a belépés feltétele legalább 50 kredit megszerzése az alábbi ismeretkörökből: alapozó rendszeres teológiai és/vagy filozófiai ismeretek, történeti teológiai ismeretek, biblikus teológiai ismeretek, gyakorlati teológiai ismeretek.

5. Teológus mesterszak (MA)

Szakirányok: 1. biblicum; 2. szociálitika. Képzési idő: 4 félév. Megszerzendő kreditek száma: 120. A képzés nappali tagozaton, Budapesten történik.

A képzés célja olyan értelmiségiek képzése, akik a teológia tudományát magas szinten művelik, és be tudnak kapcsolódni az egyes egyházak, vallási közösségek szellemi vezetésébe.

A jelentkezéshez *feltétel nélkül* elfogadott oklevél:

- teológus BA oklevél;
- katekéta-lelképásztori munkatárs BA oklevél.

A jelentkezéshez *feltétellel* elfogadott a nem teológus szakon szerzett legalább alapfokozatú (BA) oklevél.

Az utóbbi esetben feltétel, hogy a jelentkezőnek a kredit megállapítása alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 30 kredit a teológus BA képzés törzsanyagának ismeretköréből.

A biblicum szakirányra jelentkezők számára feltétel továbbá bibliai héber vagy görög nyelvismeret igazolása (egyetemi záróvizsga vagy állami nyelvvizsga). Ezek hiányában a felvételi alkalmassági vizsgával egy időben a görög vagy héber vizsga letehető.

A felvétellel kapcsolatos részletes tájékoztatás az EHE honlapján (<http://teol.lutheran.hu>) található.

A szükséges mellékletekkel ellátott kitöltött jelentkezési lapnak, valamint a piros postautalványon feladott 4000 Ft felvételi eljárás díjnak 2010. február 15-ig kell az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rektori Hivatalába beérkeznie (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3. Tel.: 1/469-1051. Fax: 1/363-7454. Mobil: 20/824-9263.).

A felvételi vizsgákra 2010. július 5–6-án kerül sor.

2010-es világimnap előkészületek

A keresztény egység januári imahetének és a nők márciusi világimnapjának egyaránt intenzíven folynak az előkészületei a különböző egyházakban.

A keresztény egység imahetét hagyományosan január harmadik hetében tartják. Idei témája *Lukács evangéliumából* származik: Ő feltámadott – ti vagytok erre a tanúk (24,48). Az imahét istentiszteleti rendtartását a Skót Egyház tagjai dolgozták ki. Innen indult 1910 nyarán az imamo-

galom, amikor is Edinburghban a különféle missziói társaságok delegátusai első ízben találkoztak. Idén lesz teli az imahét százéves.

A nők világimnapját, amelyet 2010-ben március 5-én tartanak meg világszerte a keresztény templomokban és más helyszíneken, ezúttal kameruni keresztény nők készítettek elő. Központi gondolata: Minden, ami csak lélegzik, magasztalja Istent. ► PAX News

Asztali beszélgetés

Az *Asztali beszélgetések* harmadik kötete hatvanöt évvel a holokauszt után jelenik meg. Az itt olvasható beszélgetések valamiképp a vizsgakeresés és a múlttal kapcsolatos közös felelősség keresésére, ezen belül is a zsidóság és a kereszténység viszonyára irányulnak.

Pálinkás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, *Szabó Lajos* teológusprofesszor és *Schweitzer József* főrabbi a közös gyökerekről beszélget. Majd utóbbi átül egy másik asztalhoz, ahol a soaregényért Nobel-díjat kapott *Kertész Imre* író és egy másik teológus, *Jutta Hausmann* biblikus professzor mutat készséget arra, hogy az Auschwitz utáni korról cseréljenek véleményt. Ezután Hausmann vált asztalt, és egy biblikus témákat gyak-

ran ábrázoló festőművész, *Fehér László* mellé telepszik. Monumentális, biblikus tárgyú regények szerzőjével, *Spiró Györggyel* beszélget egy újabb teológus, *Csepregi András*, majd a bibliai törvényekről és a köznapok törvényeiről cserél eszmét *Solt Pál*, a Legfelsőbb Bíróság volt elnöke és *Gáncs Péter* evangélikus püspök.

A kötetben harmadik beszélgetőtársként szereplő művészek: *Berecz András*, *Csikai Márta*, *Fehér László*, *Incze Mózes* és *Lugossy Mária*. A kötet előszavát *Fabiny Tamás* evangélikus püspök írta.

A beszélgetések visszatérő témája a közös felelősség. Az egyháznak újra és újra át kell gondolnia a zsidósághoz fűződő viszonyát. Szükség van teológiai reflexióra és társadal-

December 17-én mutatták be az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítványának (ABKA) – a Luther Kiadó gondozásában megjelent – harmadik kötetét *Közös örökségünk* címmel a Pílinsky János irodalmi kávéházban. A könyv, amely a holokauszt 65. évfordulójára jelent meg, a témakört különböző nézőpontokból járja körül. A bemutatáshoz – követve az ABKA korábbi kiadványainak és rendezvényeinek szellemiségét – rendhagyó asztali beszélgetés is társult, amelyen *Szvorák Katalin* énekes és *Fekete László*, a Dohány utcai zsinagóga főkántora közösen, a keresztény és a zsidó énekkultúra kinészből „folytattak párbeszédet”. A kötetet *dr. Fabiny Tamás* evangélikus püspök, a Keresztény–Zsidó Társaság ügyvezető elnöke mutatta be.

■ MAGYARI MÁRTON *felvétele*

mi, történeti összefüggések komolyan vételére. Utóbbi területen bizony bűnbánatot is kell gyakorolniuk az egyházaknak. Magukat kereszténynek nevező emberek ugyanis sok rosszat elkövettek zsidó testvéreikkel szemben szóval, cselekedettel és mulasztással. Mindezekről beszélni kell. Ám vigaszt is találhatunk.

Asztali beszélgetések 3. – Közös örökségünk. Szerk. Galambos Ádám. Luther Kiadó, Budapest, 2009. Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány – 1071 Budapest, Damjanich utca 28/B; e-mail: asztali@yahoo.com; telefon: 20/824-4622; fax: 1/322-2806; honlap: http://www.asztali.hu. Egycseppes esték: http://egycsepp.lutheran.hu.

A Reményik-iskolások Sztehlo Gábor emlékére

Ritkán látni ilyen szép összjátékot: a Reményik-iskola Suliszínháza *Németh Gyöngyi* vezetésével vitte színre a *Sztehlo Gábornak* emléket állító *Gaudiopolis – az öröm városa* című dramatikus játékot.

Eleven ez az emlék: valódi színházi élményt nyújtó. Pedig nehéz jól hozzányúlni, és nem csak azért, mert – az előadásban is megemlétt – *Valahol Európában* című Radványi Géza-film erősen meghatározza az 1944-ben zsidó gyerekek megmentésére szegődő, 45-ben a háború árváinak gyermekothont alapító (itt szerveződik meg Gaudiopolis) evangélikus lelkész, Sztehlo Gábor személyét és tevékenységét őrző emlékezetet. Hanem inkább azért, mert az árvaságot, a szenvedést, a jóságot, a reménytelenséget és a reményt – a primer érzelmeket – az önzéssel, az előítéletekkel, a durvasággal szemben szépen, tisztán, hamis érzelmesség és túlmagyarázó didaxis nélkül fölmutatni nem könnyű. A Reményik-iskola – több korosztályt foglalkoztató – Suliszínházának viszont maradéktalanul sikerül. A gyerekek minden megszólalása pontos, és belülről fakad. A *Gaudiopolis* szövegkönyvét Németh Gyöngyi írta, ő az előadás rendezője is.

A dramatikus játék két idősíkot szembesít: az egykori Örömváros-lakó (dokumentumokra támaszkodó) narrációjával emlékező jelent és az eleven képekben, jól szerkesztett, mozgalmas jelenetekben földidézett, vagyis azonnal színpadi jelenné váló múltat. Működik az átjárás, működik az összjáték – amelyben mindenkinek saját arca van. Az előadásban a Weöres Sándor Színház stúdiója,

Borbíró András játssza a lelkészt, aki a fontos dramaturgiai pontokon megjelenik (a legszebb talán a kosár alma szétosztása az épp megszülető édenben), aztán inkább a szelleme, a szelídsege, a valószínűtlen türelme, a mosolya, mint a testi valója által van jelen. És jól is van ez így: az igazi mestertnek mindig az a dolga, hogy átadja, amije van – vagyis hogy tevékenységével megszüntesse önmagát. (De

nes, másfelől meg a föltétlen jóság megjelenése a földön – *Kertész Imrétől* biztosan tudjuk – mindig rejtély. Csoda.

Ezt a csodát mutatja föl a *Gaudiopolis* című előadás, amely igazi színházi gesztussal ér véget: a gyerekek a játéktérben levetik jelmezüket, és mai kisdíákká alakulnak. Ki görkorkcsolyát húz, ki labdát dob, ki telefonál. Legyen 1945 vagy 2009; le-

sosem erőszakkal, ez a lényeg. Ha nem hiszel, ne imádkozz. Nem kell, ha nem akarsz, mondja Gábor bácsi a dühös és keserűen bölcs kisfiúnak.)

(...) A Gyermekköztársaságot sem a magyar állam, sem az egyház nem támogatta. Segítségét csak a Nemzetközi Vöröskeresztől kaptak, azóta is rejtély, hogyan sikerült 1950-ig életben tartani az intézményt (...), olvasható a színlapon. Rejtély. De hát egyfelől az édenkert mindig ideigle-

gyen bármi a gyerekdívat: az örömkök és a fájdalom azonosak. (A veszélyek és a félelmek is.) Innen van a megszólalás pontossága és – muszáj ezzel az elkopott szóval élni – hitelessége. Ezért sikerült az előadás: *Gaudiopolis – az öröm városa.* (És színháza.) ■ ÖLBEI LÍVIA

Az írás a Vas Népe című napilap december 11-i számában jelent meg.

Meghittén bensőséges hangulatú könyvbemutató keretében tarták a nyilvánosság elé december 17-én Vinczellér Imre festőművész albumát, amely a Luther Kiadó gondozásában jelent meg. A Budavári Önkormányzat aulájában megtartott rendezvényen a kötetet dr. Matits Ferenc művészettörténész (a mikrofonnál) mutatta be, köszöntött dr. Nagy Gábor Tamás polgármester (az asztalnál közepén) mondott; az alkalom házigazdája Kendeh K. Péter kiadóigazgató (jobb szélén) volt.

■ MÉSZÁROS GÁBOR felvétele

Valóban gyermek született!

Beszélgetés Vinczellér Imre festőművésszel

► **Mütermében él igazán, mesél, és áttüzesedik hangja. Ott létezik, valónál igazabban varázslatos képei között. Az eltűnt időben ragyognak zöld és rozsdavörös olajfestményei. Realisztikus és szürreális felületei: zöld párafüstben az utak, erdők, ikonbarna félhomályban kastélyok, néma vonulásban az emberek. Nem tudom, honnan van lelki ereje. Hol töltődik fel végtelen energiával, ami szeretetté, szépséggé válik?**

Vinczellér Imre négy évtizedes festészeti munkásságát a tradícióhoz való igazodás és az új tendenciákra való figyelés jellemzi. Festészetében családja kultúrtörténeti emlékeit, tárgyi és szellemi fragmentumait idézi. Zenei tanulmányai alapján készítette zenei ihletésű, intenzív színvilágú adaptációit. Még advent csendjében kérdeztem az utóbbi évek örömeiről és terveiről.

– Advent, Jézus születése nagyon fontos az életemben – kezdi az emlékezést. – Gyerekkoromban bensőséges, családi ünnep volt mindig. A „szélesebb” familia jött össze nálunk. Ilyenkor a távoli nagynénik is – főleg Budapestről – megérkeztek. Divat volt a házi muzsika, sőt később a lányom hegedült, én pedig zongoráztam. Szívet melengető volt, és a 18–19. században éreztem magamat. A hatvanas, hetvenes évek dőszaka ez, az akkori idő szerény viszonyai között. Nekünk nagyon jó szüleink voltak, szertartásosak. A gyertyagyújtás nemcsak akkor, de máskor is alapvető tartozék volt. Szerettünk régi terítők mellett ülni, régi örökség, s ma már csak egy van belőlük. A családi legendárium szerint maga Liszt Ferenc is ült a közelében.

– *Lánya továbbviszi ezt a szép hagyományt?*

– Alíz lányom kiegészítette, s remélem, tovább élte ezt a zenélést. El kell, hogy mondjam, megszületett második kisbabája! Karácsonyhoz közeledvén a gyermek születése végtelen boldogság!

– *Úgy hallottam, még egy öröm érte a napokban.*

– Az idei karácsonyra szép és tartalmas kötet jelenik meg rólam.

Neves írók, kritikusok megtisztelték azzal, hogy egy-egy értékelést írtak eddigi festészeti munkásságomról. Az album előzménye a Pilinszky

FOTO: MÉSZÁROS GÁBOR

kávéházban folytatott egyik „asztali beszélgetés”, amelyen meghívottként részt vettem, és fel is ajánlottam árverésre Assisi Szent Ferencet ábrázoló szárnyas oltáromat, amelynek a reprodukciója aztán helyet kapott az *Asztali beszélgetések* második kötetében. A beszélgetéssorozatot szervező alapítvány egyik vezetője, Galambos Ádám révén kerültem kapcsolatba a Luther Kiadó igazgatójával, Kendeh K. Péterrel, aki örömmel fogadta az album megjelentetésének ötletét.

– *Mit kell tudni a kötetéről?*

– A könyv negyvenévi munkálkodásom összefoglalása. Hivatalosan, a képzőművészeti főiskola elvégzésétől számítva ez az idő harminc év. Tizenöt esztendő voltam, mikor elhatároztam, hogy festő leszek. Kétszáz oldalas a kötet, és közel százötven színes reprodukció szerepel benne. Az előszót Jókai Anna írta; az életrajzom magyar, angol és francia nyelven, az eddigi életutamnak főbb állomásai, tagság, a díjak és képeim közgyűjteményekben.

A legnagyobb munkát Matits Ferenc művészettörténész végezte, szövege között különböző stúdiumrajzok és régi munkáim láthatók. Mint érdekességet jegyzem meg, hogy barátok, kollégák levélrészletei is szerepelnek, így olvasható Borsos Miklóstól, Cziffra Györgytől, Meloc-

gó György katalógusomban megjelent tanulmánya, Mecszi Beatrix, Reisinger János gondolatai, a francia reagálás, mikor a külföldieknek adható legnagyobb díjat – a Diplôme de Médaille d'Or-t – megkaptam...

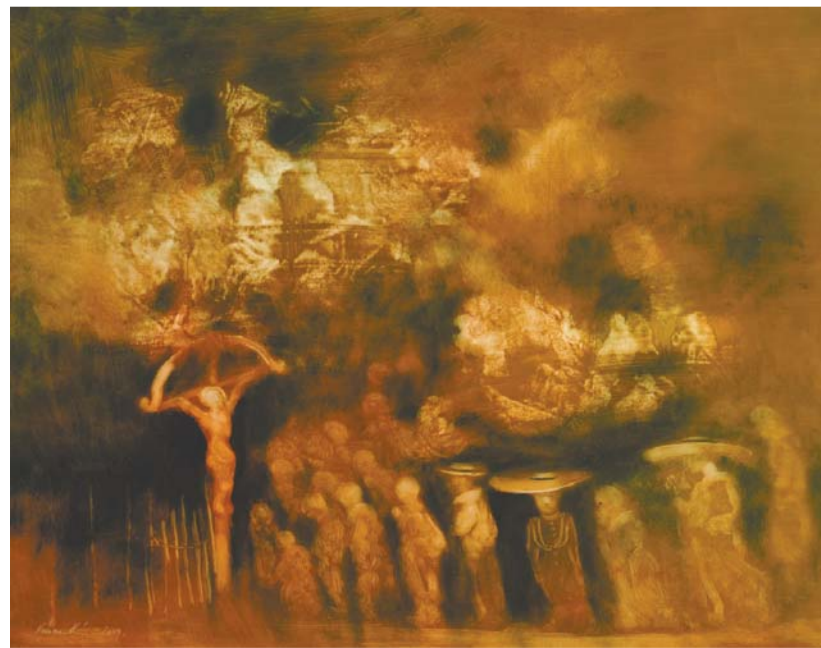
Végezetül a támogatókat is meg kell említenem. A legnagyobb terheső kerületben élek, a Püski Könyvesházban, valamint a Vince Kiadó Krisztina körüli üzletében is meg lehet majd vásárolni.

– *Festői pályája többszörös évfordulóhoz ért. Hogyan látja az elmúlt évtizedeket?*

– Próbáltam következetes lenni a saját értékrendemhez. Két tendencia birkózott egymással: egyrészt a tradíció, az európai egyetemes művészettörténetben tapasztalt utalások és az erre építkező, ezt tagadó, ezt újra felhasználó folyamatos megújulás. Két nagybátyám hatott rám. Kassalik László festőművész a klasszikus értelemben vett tradicionális képzőművészetet próbálta átadni, míg Hevesy Iván művészettörténész a folyamatos megújulásra való nyitottságot. De említhetném Hevesy Margit apáca-tanár nagynénimet is, aki verseket és történelmi drámákat írt... Üzeneteik, útba indító intelmeik bizonyára ott voltak velem a festőállvány előtt.

– *Milyen újrólírási üzenettel zárhatnánk beszélgetésünket?*

– Azt hiszem, az a végső üzenete mindennapjainknak, hogy törekedjünk jobb emberré válni. Úgy gondolom, ha Magyarországon béke lenne, még több segítő közünk lehetne egy-

a kiadó vállalta, és az első kerületi önkormányzat, a Bács-Kiskun megyei vezetőség, illetve szülővárosom is mellém állt az első perctől fogva. Országosan az Alexandra és a Libri hárlózat terjeszti a kötetet. Mivel az el-

máshoz, jobban tisztelnénk embertársainkat. Lépjünk túl önmagunkon, próbáljunk megújulni, engedjük, hogy karácsony üzenete munkáljon szívünkben.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Kétszázhetven éves a Debreceni Kollégiumi Kántus

A kollégiumi kántus történetét bemutató kiállítás volt az egyik fő eseménye annak a november végi programsorozatnak, amellyel a kórus alapításának kétszázhetvenedik évfordulóját ünnepelték a Debreceni Református Kollégium falai között.

A kollégiumi kántust 1739-ben alapította a Debreceni Református Kollégium zseniális matematikaprofesszora, Maróthi György, aki rövid hatévi működése során újjászervezte az egész iskolát. A kántust a pestisjárvány idején létesítették temető kvartettként, ez bővült harminctagú fiú-vegyeskarrá.

Maróthi svájci minták nyomán a többszámú zoltáréneklést kívánta az istentiszteleteken meghonosítani. „Collegium Musicum”-ot, zenei együttest tervezett, de huszonkilenc évesen elvitte a korai halál. Így ez a terve nem valósult meg, de létrejött az első, azóta is folyamatosan működő magyar ifjúsági kórus, a kántus. Szervezetével és szellemével ma is hirdeti a kollégium sok évszázados diákközösségét, amely a kollégiumi jelmondat: „Orando et laborando” (Imádkozva és dolgozva) jegyében hitben és munkában edzett generációkat nevelt.

A kántus a kezdeti fiú-vegyeskari, majd hosszú férfikari időszak után, 1954 óta vegyes karként működik. Tagjainak száma évenként hatvanhetven: gimnazisták és egyetemisták. A kántus egyházi és világi műsora lehetővé teszi, hogy a magyar kórusmozgalom versenyein, különböző minősítéseken, ünnepi koncertjein részt vehessen. Az *Éneklő ifjúság* versenyein többször szerzett arany fokozatot. Minősítésük a Magyarországon elérhető legmagasabb: hangversenykórus „summa cum laude” fokozat, amelyet 1996-ban szereztek meg. Több nemzetközi versenyen érték el kiemelkedő helyezést: Debrecen, 1982, 1. hely; Middlesex, 1984, 1. hely; Spittal, 1988, 2. hely; Budapest, 1997, arany fokozat; Busan (Dél-Korea), 2002, két olimpiai ezüst fokozat. 1997-ben megkapták a Magyar Örökség Díjat.

Külföldi útjaik során eljutottak Ausztriába, Kelet- és Nyugat-Németországba, Jugoszláviába, Angliába, Hollandiába, az Egyesült Államokba, Kanadába, Svájcba, Finnországba, Svédországba, Norvégiába, Dániába, Belgiumba, Japánba, Skóciába, újabb időkben Ukrajnába, Erdélybe, Szlovákiába a határainkon túli magyarokhoz, továbbá Dél-Koreába, Tajvanba, Oroszországba, Csehországba is.

Többször szerepeltek rádió- és televízióadásokban. Számos CD lemezük, külföldön három műsoros kazettájuk jelent meg. Magyar zeneszerzők – Bárdos Lajos, Gárdonyi Zoltán, Gárdonyi Zsolt, Vass Lajos, Birtalan József, Szokolay Sándor, Mohay Miklós, Vajda János és mások – több művet írtak a kántusnak. A kórus repertoárja kiterjed a régi korok és napjaink egyházi és világi műveire. A kántus vezetői: Berkesi Sándor Liszt-díjas vezető karnagy és Virág András Gábor orgonista.

► Forrás: MTI/reformatus.hu

Berkesi Sándor

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

► Január 6-án, vízkereszt ünnepén többek között arra is emlékezünk, hogy a három napkeleti bölcset a csillag elvezette Betlehembe, Jézus jászolágyához. A mostani társasjáték segítségével felidézhetitek, mi is történt azóta, hogy Mária és József elindultak Názáretből. A játékhoz bábkra és egy dobókockára lesz szükségetek. Az nyer, aki pontos dobással ér be a célba.

1. Mária és József a népszámlálás miatt Betlehembe mennek. Lépjen előre két mezőt!

Kedves Gyerekek!

2. Egy istállóban volt már csak számukra hely. Itt született meg Jézus. A következő dobásodnál hárommal többet lépjen a dobott értéknél!

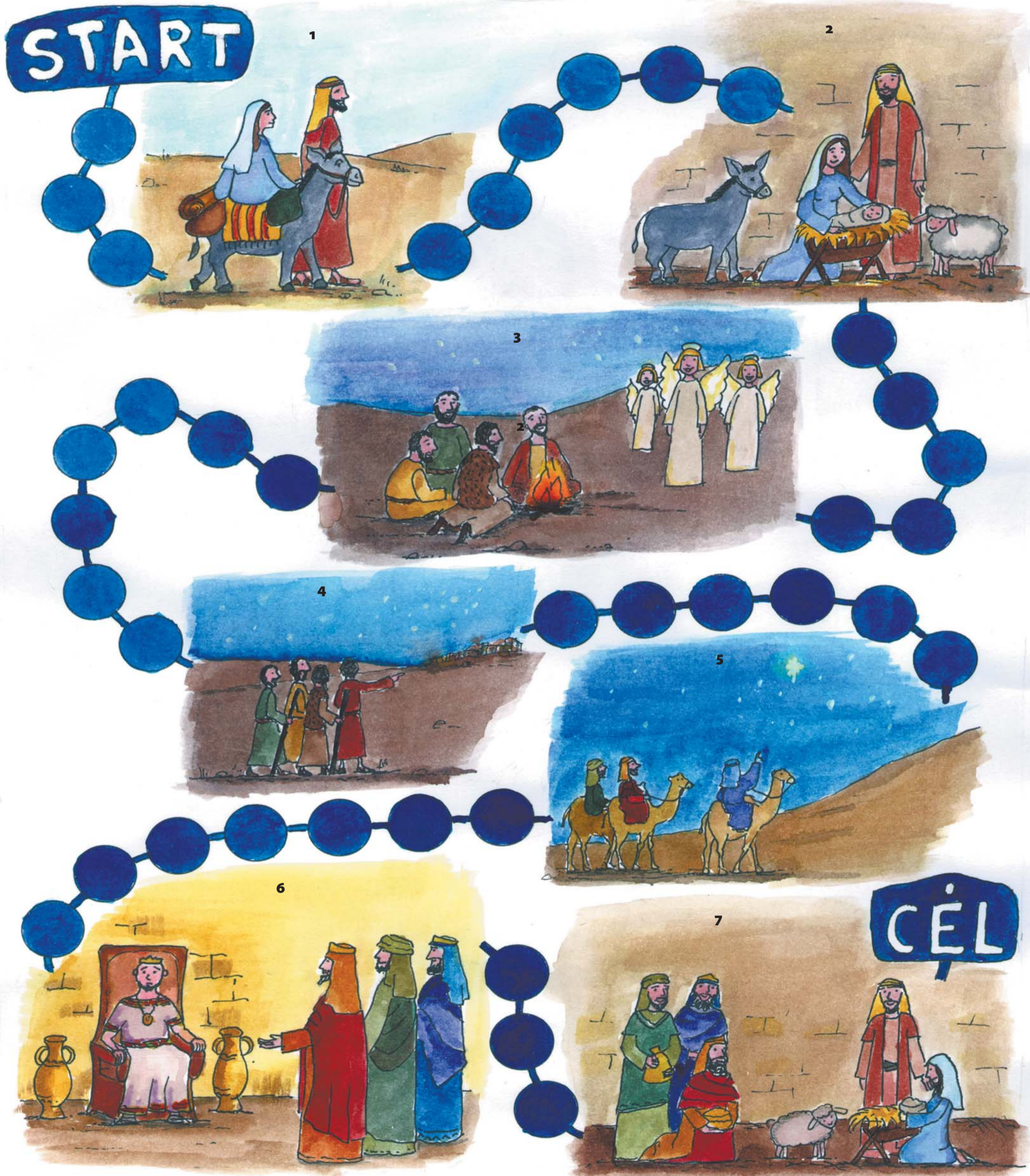
3. Azon az éjszakán angyalok jelentek meg a pásztoroknak, hogy elmondják nekik az örömhírt. Az angyalok gyönyörűen énekeltek, a pásztorok pedig áhítattal hallgatták. Egyszer kimaradsz a dobásból.

4. El is mentek, hogy felkeressék az újszülött kisdedet. Lépjen előre három mezőt!

5. Napkeletről bölcsek érkeztek. Egy csillag jelezte nekik, hogy megszületett a zsidók királya. Lépjen előre két mezőt!

6. Megálltak Heródes király palotájában, hogy megkérdezzék, hol is találják pontosan az új királyt. Heródes nem tudta a választ, de gonoszat forralt. A következő dobásodnál hárommal kevesebbet lépjen a dobott értéknél!

7. A csillag elvezette a bölcseket a betlehemi istállóhoz. Leborultak Jézus előtt, és átadták ajándékaikat: aranyat, tömjént és mirhát. Majd kerülő úton tértek haza. Lépjen előre egy mezőt!

Egy év alatt a Bibliát

Az év végéhez közeledve akaratlanul is elgondolkodunk azon, hogy mi történt velünk az elmúlt esztendőben. Végiggondoljuk a jó és a rossz dolgokat, és számba vesszük azokat az ígéreteket is, amelyeket egy évvel korábban tettünk. Tavaly ilyenkor azt határoztam el, hogy elolvasom a teljes Bibliát egy év alatt, és alkotok egy weboldalt is, amely megkönnyíti ennek a célnak a teljesítését. Így született meg a *Bibliáolvasó*.

A *Bibliáolvasó* segítségével bárki könnyedén végig tudja olvasni a Bibliát egy év alatt. Meglátogatva a <http://bibliaolvaso.hu> címet mindig az aktuális napra szánt bibliaszakasz jelenik meg, de az oldalsóiban található linkek segítségével lehetőség van lépkedni is a napok között. Az alapértelmezettként használt Károli-bibliafordítás mellett elérhető a Magyar Bibliatársulat új protestáns fordítása is. Emellett olvasóterv is választható, amely alapján haladni akarunk: jelenleg az „Ó és Új” és a „Lineáris” érhető el, amelyek közül az előbbi az *Ó- és Újszövetséget* egymás mellett párhuzamosan követi, míg az utóbbi a könyveket sorban véve halad végig a *Biblia* elejétől a végéig.

Azonban ezekkel a szolgáltatásokkal a lehetőségek nem értek még véget. Ha szeretnénk mindennap megkapni az aktuális napra vonatkozó részt, akkor feliratkozhatunk az általunk kiválasztott fordítás-olvasó-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

terv párosításra e-mailben, vagy ehelyett valamelyik feedformátumot is (RSS, Atom) választhatjuk. Az alkalmazás fejlesztésénél azokra is gondoltam, akik nem pontosan január elsején vágnának bele: ki lehet választani, hogy az év melyik napja legyen a kezdődátum, vagyis ha a mai napot választjuk kezdésnek, akkor a ma megkapott első rész *Mózes első könyvének* első fejezetével fog kezdődni.

2008. ősz vége felé, amikor megszületett az ötlet, úgy terveztem, hogy még az év vége előtt elindítom az oldalt, ez azonban sajnos a rengeteg év végi feladat miatt nem sikerült. A *Bibliáolvasó* így csak 2009. január közepén indult, és az első pár hónapban még kizárólag a Károli-fordítás és csak egyetlen olvasóterv volt elérhető. Néhány hónappal később sikerült megegyezni a Magyar Bibliatársulattal az új protestáns fordítás használatáról, így az engedélyüknek köszönhetően ez április óta szintén elérhető. A második olvasóterv pedig szeptemberben lett rendszer része.

Szintén áprilisban történt a *Biblia-*

olvasóval kapcsolatban egy másik nagyobb fejlesztés is, mégpedig a *Bibliáolvasó* IWIW-alkalmazás beindítása. Ez a *Biblia* böngészésén és az olvasótervek követésén túl egy további nagyon hasznos lehetőséget is ad. Az alkalmazást felvevő IWIW-felhasználók meg tudják osztani ismerőseikkel kedvenc bibliai verseiket. Ehhez csak meg kell keresniük (akár az olvasóterveken keresztül), és a versszámra kattintva felvehetik őket a kedvenceik közé. Ezek megjelenhetnek a felhasználó profiloldalán is, és akár ajánlani is lehet őket az ismerősöknek.

Az oldal és az IWIW-alkalmazás fejlesztése sem zárult le: még néhány további olvasóterv, többek között egy olyan, amelyik csak az *Újszövetséget* követi végig. A tervek között szerepel egy statisztikai oldal létrehozása, amelyen látni lehet, hogy az alkalmazás felhasználói melyik bibliai verset jelölték legtöbbször kedvenceiknek.

Az év végi visszatekintéshez szorosan hozzátartozik a következő évre vonatkozó tervezgetés is. Nekem egy tervem már biztosan van, és hadd javasoljam a kedves olvasónak is, hogy a 2010-es céljai közé vegye fel a *Biblia* – esetleg újbóli – kiolvasását is. Az eszköz adott – segítsen az Úr abban, hogy teljesíteni tudjuk.

■ BÁCSI LÁSZLÓ,
a bibliaolvaso.hu fejlesztője

Utazás a Marsba

Január téli estéinek feltűnő látványossága bolygószozsédunk, a Mars. Az ókori rómaiak a háború istenével azonosították – ezt a titulust minden bizonnyal vörös színével érdemelte ki, melynek természetudományos magyarázata a felszínén található por jelentős vastartalma. Átmérője a Földének fele, légköre szén-dioxidból áll.

A vörös bolygó büszkélkedhet a Naprendszer legnagyobb – bár már nem aktív – tűzhányójával. Az Olympus Mons huszonhat kilométer magasra emelkedik, mellette valóságilag eltörpülne a legmagasabb földi hegység, a Himalája a maga nyolc kilométeres csúcsaival. Két miniatűr hold-

dal bír. Amíg a Föld és a Hold hasonló nagyságrendű, a Mars két holdja, a Phobos és a Deimos jóval kisebb anyabolygójánál. Mindkettőt a közeli kisbolygóövből fogta be, majd kényszerítette keringésre.

Az ember közvetlen kozmikus környezetének vizsgálata során a bolygók közül a Marshoz repült a legtöbb űrszonda. Az első, még sikertelen kísérlet 1960-ban volt. Az évtized közepére a Mariner-4 szonda már sikeresen elérte, fotózta a planétát, valamint vizsgálta fizikai jellemzőit. A 70-es években a Viking szondák a bolygóra leszállva, mini laboratóriumként életnyomok után kutattak. 1997-ben a Sojourner kisautó baran-

golta be a leszállóhely környezetét, a Maci Lacinak és Bubunak nevezett sziklákhöz gördülve. A 21. század űrmissziói a folyékony víz és az esetleges bakteriális élet lehetőségének tanulmányozása jegyében indulnak.

A 2010-es Mars-közelség – csillagászyelvén szólva: szembenállás – pontos időpontja január 29. Azonban már december végétől egészen februárig a szokásosnál kedvezőbbek a bolygó megfigyelési lehetőségei. Szabad szemmel fényes, vörös színű csillagnak tűnik a planéta. Azonban már egy kisebb csillagászati távcsővel vagy valamely bemutató obszervatórium viszonylag nagyobb méretű teleszkópjával láthatóvá válik a Földéhez hasonló, szén-dioxid-jég és vízjég alkotó pólussapkája, valamint felszínének sötét foltjai.

Azt viszont ne várjuk, hogy – miként a világhálón évek óta keringő álhír állítja – látható mérete a Holdéval vetekszik majd. Sőt 2010-es földközelsége korántsem történelmi mértékű. Az asztrológia évszázados, sőt évezredek babonáinak pedig végképp ne üljünk fel, hiszen a Mars égi pozíciója vagy születésünkkel elfoglalt helyzete semmilyen valós befolyással nincs életünkre, hétköznapjainkra, vagy éppenséggel a világpolitika alakulására.

■ REZSABEK
NÁNDOR

EVÉL&LEVÉL

Jótekonysági hét a Kossuth-gimiben

A Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium diákjai az elmúlt év utolsó hetében nem tudásukról, hanem szívbeli jóságukról adhattak számot. Az iskola pedagógusai jótekonysági témahetet szerveztek számukra – a TÁMOP 3.1.4 pályázat keretében –, amelyen mindenki megtalálhatta a neki megfelelő fórumot, hogy tegyen valamit másokért.

Voltak, akik saját készítésű süteményeket, kézműves tárgyakat készítettek és ajánlottak föl a jótekonysági vásárra, amely a diákönkormányzat (DÖK) szervezésében zajlott egész héten. Más tanulók az elárúsítót helyet építették meg, vagy éppen árulták a finomságokat és az ajándékokat. Négy osztály a város bentlakásos intézményeinek lakóit látogatta meg. Időseket, otthontalanokat, betegeteket és árvákat, közülük sokaknak ez volt az egyetlen karácsonyi ajándékuk.

Az iskola teret adott egy különleges kezdeményezésnek is, amely a diákoktól indult. *Szabó Arnold* végzős tanuló ötletétől vezérelve a felsősök összefogtak, és létrehoztak egy haj- és divatshow-t, és saját műsorukkal tették még élvezetesebbé.

A DÖK-büfé és a divatshow bevételéből az iskola rászoruló, illetve a tanulmányi eredményeikkel és közösségi munkájukkal azt kiérdemlő diákokat támogatták. Ezek mellett a tanulók egész héten játékokat, ruhákat, könyveket gyűjtöttek az anyaóvó kis lakóinak, hogy kerüljön valami a fal alá. A hét utolsó napján pedig egymásnak kedveskedtek a diákok: karácsonyi műsorral ajándékozták meg egymást az osztályok.

A jótekonysági hét a korábbi évek hagyományát fejlesztette tovább, s elérte célját, mert a gimnázium minden diákja kivette részét a munkából, és megérezhette a másokkal való törődés érzésének hatalmát. A gimnázium pedagógusai remélik, hogy az ideikhez hasonlóan jövőre is meg tudják majd valósítani a jótekonyság hetét.

KECSKEMÉTI ZSUSZANNA (Nyíregyháza)

Angyali ötlet

Bármily meglepő, de igaz a hír, hogy tanítványaink közül többen, név szerint *Varga Brigitta, Lukács Lilla, Budai Vivien, Istenes Yvett, Kövesi Éva, Tóth Viktória, Muszik Mirjam, Németh Kitti* 9/b osztályos tanulók egy kis időre angyallá változtak.

Az egyébként is barátságos lányok a Sopron Plaza erre a célra kialakított helyiségében 2009. december 4. és 6. között lelkesen segítettek a Vöröskereszt karácsonyi adománygyűjtő akciójában. Tagadhatatlanul kedves látványt nyújtottak az ünnephez méltó környezetben, a fenyőgírlend alatt mosolygva; vagy ahogy tollból készült, fehér, csillámporral díszített szárnyacskaikkal jártak-keltek a vásárlók között, hogy így hívják fel figyelmüket a rászorulókon való segítség lehetőségére.

Lassan indult az adakozás: az elsőként felajánlott babakocsi bizony sokáig egyedül árválkodott. Később azonban hoztak még ruhákat, könyveket, gyermekjátékokat, élelmiszer-csomagokat is. Kár, hogy a sok előkészület, szervezőmunka ellenére az előző évinél kevesebb ajándékcsomag érkezett.

Lányaink igyekeztek nagyon, de bevallásuk szerint nem merítette ki őket a vállalt fél vagy egész napos szolgálat. Büszkén viselt szárnyacskaikkal azonban kevésbé jól bírták, megsérültek, rongálódtak, lecsúsztak viselőik válláról. Sürgősen tenni kellett valamit, mert a szárnyaszegett angyalok látványa nem illett a karácsonyi hangulathoz. Még jó, hogy a leleményes fiatalok találtak a közelben erős ragasztóval dolgozó cipészt...!

Jó ötlet volt nagyon! Ez is... *Egyenesen angyali!*

BALIKÓNÉ NÉMETH MÁRTA (Sopron), az Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola igazgatóhelyettese

Betlehem-rejtély

Az *Evangélikus Élet* december 6-i számában, az *Útitárs* címodalán szeretnivaló Betlehem-kép látható. Visszavezet egy vagy tizenhat évvel ezelőtti eseményre: az állatkertben a sziklaterem kis színpadához vezető benyílóban egy boci, egy bárány, egy kecske. Fölírva, hogy Betlehem.

Kicsi gyerek megy befelé, de közben megkérdezi anyut: „Édesanya, mi az, hogy Betlehem?” Az én akkor öt év körüli unokám meghúzza a szoknyáját: „Nagy, ez olyan szegény gyerek, hogy nem tudja, mi az, hogy Betlehem?”

BARTOSNÉ STIASNY ÉVA (Budapest)

HIRDETÉS

Mit tanít egyházunk? – Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) programja 2010 tavaszán

- Január 14.: *A Szentírásról* (az Ó- és Újszövetség kapcsolata, a fundamentalizmus és a liberalizmus között) – *Dr. Fabiny Tamás* püspök; áhítat: *Kovács László*
  - Február 11.: *Jézus Krisztus személyéről* (Jézus istensége és embersége) – *Gáncs Péter* püspök; áhítat: *dr. Garádi Péter*
  - Március 11.: *Jézus Krisztus művéről* (áldozat volt-e Krisztus halála?) – *Véghelyi Antal* lelkész; áhítat: *Széll Bulcsú*
  - Április 8.: *A Szentlélekről* (a karizmatikus és a racionalista felfogás között) – *Dr. Kovács László Attila* lelkész, teológiai tanár; áhítat: *Szákács Tamás*
  - Május 6. (kivételesen az első csütörtökön az ünnep miatt): *Az egyháztól* (a szociológiai vagy a teológiai megközelítés adekvát-e) – *Ittész János* püspök; áhítat: *dr. Fabiny Tibor*
  - Június 10.: *Az emberi szexualitásról, a házasságról és az élettársi kapcsolatról* (mit szólnak a svéd, az amerikai evangélikus egyházak döntéséhez?) – *Dr. Reuss András* teológiai tanár; áhítat: *Szeverényi János*
- Az alkalmak 17 órakor kezdődnek az országos iroda (Budapest VIII., Üllői út 24.) földszinti termében.

